JARAMOGI OGINGA ODINGA UNIVERSITY OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

SCHOOL OF EDUCATION

UNIVERSITY EXAMINATION FOR THE DEGREE OF BACHELOR OF EDUCATION WITH IT

3RD YEAR 2ND SEMESTER 2017/2018 ACADEMIC YEAR

MAIN CAMPUS

COURSE CODE: AKI 309

COURSE TITLE: KISWAHILI PHONOLOGY

EXAM VENUE: **STREAM: BED-ARTS (REGULAR)**

DATE: **EXAM SESSION: APRIL 2017**

TIME: 2 HOURS

Instructions:

1. **Answer Question ONE (COMPULSORY) and ANY other 2 questions**
2. **Candidates are advised not to write on the question paper.**
3. **Candidates must hand in their answer booklets to the invigilator while in the examination room.**

SWALI LA KWANZA (LAZIMA)

a) Onyesha tofauti kuu kati ya matawi mawili ya taaluma ya fonolojia. (Alama 4)
b) Kwa kuzingatia mifano mwafaka, eleza aina **tatu** kuu za sifa majumui za lugha katika taaluma ya fonolojia. (Alama 6)
c) Jadili dhima zozote tano za taaluma ya fonolojia katika uchambuzi wa kiisimu. (Alama 10)
d) Eleza kikamilifu dhana zifuatazo:

i) Foni (Alama 3)
ii) Silabi (Alama 3)
iii) Alofoni (Alama 4)

SWALI LA PILI

Kwa kuzingatia hoja na mihimili yake muhimu, eleza namna ambavyo nadharia ya fonolojia asilia hutumiwa katika uchunguzi na uchanganuzi wa lugha. (Alama 20)

SWALI LA TATU

Kwa kutumia mifano mwafaka kutoka Kiswahili na lugha nyingine za Kiafrika, ijadili michakato ya kifonolojia ifuatayo:

a) Kuimarika kwa fonimu (Alama 5)
b) Kudhoofika kwa fonimu (Alama 5)
c) Kudondoshwa kwa fonimu (Alama 5)
d) Ukaakaaishaji (Alama 5)

SWALI LA NNE

a) Kwa kutumia mifano kutoka lugha ya Kiswahili, jadili sifa **tano** za fonimu. (Alama 10)
b) Kwa kutoa mifano inayofaa kutoka Kiswahili, fafanua dhana zifuatazo:

i) Lafudhi (Alama 5)
ii) Kiimbo (Alama 5)

SWALI LA TANO

“Fonetiki na Fonolojia ni taaluma mbili za isimu zinazokamilishana.” Jadili kauli hii kwa kuzinagatia tofauti baina ya taaluma hizi. (Alama 20)